

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯМ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

©2019 КРАВЧУК І. І., ЛОГВИНЕНКО С. Л.

УДК 338.434:336

JEL: Q14

Кравчук І. І., Логвиненко С. Л. Управление финансовым обеспечением сельскохозяйственных предприятий

Мета статті полягає в обґрунтуванні детермінант формування ефективних механізмів управління фінансовим забезпеченням сільськогосподарських підприємств. Розгляд фінансового забезпечення сільськогосподарських підприємств як об'єкта управління розширює межі методологічного обґрунтування його сутності – від організації фінансових потоків підприємства за певними правилами і напрямками – до дії апарату управління зі створення системи координації руху фінансових ресурсів з метою здійснення впливу на економічний стан підприємства. Виявлено особливості використання сучасних інструментів фінансового менеджменту в управлінні розвитком сільськогосподарських підприємств. Визначено, що основними детермінантами формування ефективних механізмів управління фінансовим забезпеченням сільськогосподарських підприємств є групування фінансових потоків інтеграційних аграрних формувань, кооперація, фінансова логістика та локальна територіальна фінансова інтеграція. Роль координаційної складової в управлінні фінансовим забезпеченням підприємств полягає у формуванні та використанні управлінського механізму. Подальші наукові дослідження доцільно здійснювати в контексті обґрунтування формування та використання управлінського механізму, адаптованого до ймовірних коливань координації та тактичних планів фінансової стратегії.

Ключові слова: управління фінансовим забезпеченням, сільськогосподарські підприємства, формування фінансових потоків, розробка фінансової стратегії.

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2019-3-136-141>

Табл.: 1. **Бібл.:** 14.

Кравчук Ірина Ігорівна – доктор економічних наук, доцент, завідувачка кафедри менеджменту організацій і адміністрування ім. М. П. Поліщука, Житомирський національний агроекологічний університет (Старий бульвар, 7, Житомир, 10008, Україна)

E-mail: teacher_prepod@ukr.net

Логвиненко Сергій Леонідович – аспірант кафедри менеджменту організацій і адміністрування ім. М. П. Поліщука, Житомирський національний агроекологічний університет (Старий бульвар, 7, Житомир, 10008, Україна)

E-mail: sergii.logvinenko@ukr.net

УДК 338.434:336

JEL: Q14

Кравчук И. И., Логвиненко С. Л. Управление финансовым обеспечением сельскохозяйственных предприятий

Цель статьи состоит в обосновании детерминант формирования эффективных механизмов управления финансовым обеспечением сельскохозяйственных предприятий. Рассмотрение финансового обеспечения сельскохозяйственных предприятий в качестве объекта управления расширяет границы методологического обоснования его сущности – от организации финансовых потоков предприятия по определенным правилам и направлениям – к действиям аппарата управления по созданию системы координации движения финансовых ресурсов с целью оказания влияния на экономическое положение предприятия. Выявлены особенности использования современных инструментов финансового менеджмента в управлении развитием сельскохозяйственных предприятий. Определено, что основными детерминантами формирования эффективных механизмов управления финансовым обеспечением сельскохозяйственных предприятий являются группирование финансовых потоков интеграционных аграрных формирований, кооперация, финансовая логистика и локальная территориальная финансовая интеграция. Роль координационной составляющей в управлении финансовым обеспечением предприятий заключается в формировании и использовании управленческого механизма. Дальнейшие научные исследования целесообразно осуществлять в контексте обоснования формирования и использования управленческого механизма, адаптированного к возможным колебаниям координации и тактических планов финансовой стратегии.

Ключевые слова: управление финансовым обеспечением, сельскохозяйственные предприятия, формирование финансовых потоков, разработка финансовой стратегии.

Табл.: 1. **Библ.:** 14.

Кравчук Ирина Игоревна – доктор экономических наук, доцент, заведующая кафедрой менеджмента организаций и администрирования им. М. П. Поліщука, Житомирский национальный агроэкологический университет (Старый бульвар, 7, Житомир, 10008, Украина)

E-mail: teacher_prepod@ukr.net

Логвиненко Сергей Леонидович – аспирант кафедры менеджмента организаций и администрирования им. М. П. Поліщука, Житомирский национальный агроэкологический университет (Старый бульвар, 7, Житомир, 10008, Украина) **E-mail:** sergii.logvinenko@ukr.net

UDC 338.434:336

JEL: Q14

Kravchuk I. I., Logvinenko S. L. Financial Management of Agricultural Enterprises

The article is aimed at establishing determinants of the formation of efficient mechanisms for financial management of agricultural enterprises. Consideration of financial support of agricultural enterprises as the object of management expands the limits of methodological substantiation of its essence – from organization of financial flows of enterprise according to certain rules and directions – to actions of the management apparatus to establish a system of coordination of financial resources movement in order to influence the economic situation of enterprise. Peculiarities of use of modern financial management instruments in management of agricultural enterprises development are identified. It is defined that the main determinants of the formation of efficient mechanisms for financial management of agricultural enterprises are the grouping of financial flows of integration agrarian formations, cooperation, financial logistics and local territorial financial integration. The role of the coordination component in management of financial support of enterprises consists in formation and use of managerial mechanism. Further scientific research should be carried out in the context of substantiation of formation and use of the managerial mechanism adapted to possible fluctuations of both coordination and the tactical plans of financial strategy.

Keywords: management of financial provision, agricultural enterprises, formation of financial flows, development of financial strategy.

Tabl.: 1. **Bibl.:** 14.

Kravchuk Iryna I. – D. Sc. (Economics), Associate Professor, Head of the Department of Management of Organizations and Administration named after M. Polishchuk, Zhytomyr National Agroecological University (7 Staryi Blvd., Zhytomyr, 10008, Ukraine)

E-mail: teacher_prepod@ukr.net

Logvinenko Sergey L. – Postgraduate Student of the Department of Management of Organizations and Administration named after M. Polishchuk, Zhytomyr National Agroecological University (7 Staryi Blvd., Zhytomyr, 10008, Ukraine)

E-mail: sergii.logvinenko@ukr.net

Зростання ролі аграрної сфери в забезпеченні продовольчої безпеки та якості життя національних соціумів, підвищення рівня інновазації та інтелектуалізації розвитку світових агропродовольчих систем зумовили зростання інтересу представників ділових кіл до ведення агробізнесу як високоприбуткового виду підприємницької діяльності, стрімкий розвиток якого в Україні має прояв у трансформаціях функціонування великих корпоративних та появи нових середніх і малих підприємницьких структур. Високий ступінь ризику в діяльності сільськогосподарських підприємств, фермерських господарств та інших суб'єктів агробізнесу зумовлює необхідність пошуку ефективних способів їх фінансового забезпечення, до основних проблем якого наразі належать: нестача коштів для самофінансування, нерозвинені системи кредитного та фінансового забезпечення, неузгоджене в часі фінансування державних і галузевих програм підтримки, низький рівень участі локальних суб'єктів агробізнесу в проектах, грантових програмах підтримки аграрного сектора. Означене зумовлює необхідність наукових розвідок управління фінансовим забезпеченням сільськогосподарських підприємств.

Проблемам фінансового забезпечення, формування системи фінансової безпеки та інституціонального регулювання процесів фінансування сільськогосподарських підприємств, розвитку альтернативних форм фінансового забезпечення, розробки та імплементації фінансової політики в аграрному секторі економіки та фінансового регулювання локальних систем агробізнесу присвячено дослідження відомих вітчизняних і зарубіжних економістів Е. Альтмана, І. В. Благуна, В. А. Борисової, В. В. Венгера, М. Грейсі, М. Я. Дем'яненка, Л. В. Довганя, Д. І. Деми, О. Є. Гудзя, С. М. Кваші, О. В. Мороза, О. М. Могильного, А. В. Недільської, П. Т. Саблука, П. А. Стецюка, В. П. Синчака, Ю. О. Лупенка, Н. С. Прокопенко, Н. С. Танклевської, А. В. Чупіса та багатьох інших. Теоретико-методологічна платформа, закладена в цих дослідженнях, є вагомим підґрунтям для подальших наукових розвідок аспектів фінансового забезпечення сільськогосподарських підприємств, у контексті чого необхідним вбачається систематизація чинників, методів, принципів, що забезпечують формування ефективного механізму управління фінансовим забезпеченням сільськогосподарських підприємств.

Мета статті – обґрунтування детермінант формування ефективних механізмів управління фінансовим забезпеченням сільськогосподарських підприємств.

Фінансове забезпечення сільськогосподарських підприємств є комплексом організаційних, практичних, економічних заходів, спрямованих на формування базису для продовження бізнес-циклів у часі; основним каналом руху грошових потоків; формуванням цільових грошових фондів у достатньому розмірі та

їх ефективним використанням; елементом фінансового механізму та динамічною частиною фінансової політики підприємства. Таке визначення окреслює межі розгляду фінансового забезпечення як:

- ✦ комплексу заходів, що реалізуються для досягнення фінансових і нефінансових цілей підприємства;
- ✦ процесу акумуляції фінансових ресурсів, їх подальшого розподілу та цільового використання;
- ✦ системи покриття витрат за рахунок фінансових ресурсів;
- ✦ сукупності коштів, що спрямовуються на фінансування діяльності підприємства;
- ✦ сукупності фінансових відносин щодо залучення, розподілу та використання капіталу;
- ✦ системи форм і методів, інструментів та умов фінансування;
- ✦ фінансової спроможності (можливості) підприємства забезпечувати власні потреби [1, с. 145].

Розгляд фінансового забезпечення сільськогосподарських підприємств як об'єкта управління розширює межі методологічного обґрунтування його сутності – від організації фінансових потоків підприємства за певними правилами і напрямками – до дій апарату управління зі створення системи координації руху фінансових ресурсів з метою здійснення впливу на економічний стан підприємства.

Обґрунтування значущості координаційної функції в дослідженнях управління фінансовим забезпеченням сільськогосподарських підприємств розширює методологічний і прикладний спектри формування механізму управління цим процесом, що підкріплюється виділенням таких координаційних чинників: можливість забезпечення діяльності суб'єкта господарювання необхідними фінансовими ресурсами, а не просто покриттям відтворювальних витрат за рахунок акумульованих власних коштів суб'єкта, асигнувань державного бюджету та інших фінансових джерел; використання інноваційних методів та інструментів управління; формування фінансового потенціалу та фінансового менеджменту підприємства з орієнтацією на його сталий розвиток [2; 3; 4, с. 67; 5, с. 93; 6; 7].

Погоджуючись із думкою Л. Худолій, О. Гудзя [8; 9] щодо залежності покращення фінансових результатів підприємства від сформованої системи ефективного управління фінансовим забезпеченням, зауважимо на необхідності використання сучасних інструментів фінансового менеджменту в управлінні розвитком сільськогосподарських підприємств, а саме – постійного моніторингу поточного стану фінансового забезпечення та внесення коректив у тактичні плани реалізації фінансової стратегії, розробки програм адаптації систем внутрішнього і зовнішнього фінансування та оптимізації використання фінансових ресурсів.

У процесі управління фінансовим забезпеченням сільськогосподарських підприємств відбувається взаємодія внутрішніх і зовнішніх суб'єктів, у результаті якої здійснюється конкретизація методів організації фінансового забезпечення (самофінансування, кредитування, державне фінансування, страхування, інвестування). Важливе значення при виборі методів має врахування галузевих особливостей розвитку, розміру, організаційно-правової форми підприємств. Деталізація інструментів фінансового забезпечення є етапом, на якому здійснюється програмування управлінських рішень та визначаються перспективні операції організованої взаємодії, для управління якими обираються відповідні інструменти (табл. 1).

йняття управлінських рішень щодо їх розміру, швидкості та терміну дії забезпечить господарську діяльність інтеграційних аграрних формувань в достатньому обсязі фінансовими ресурсами та максимізує віддачу від їх визискування. У цьому сенсі необхідним є використання алгоритму групування фінансових потоків: 1) класифікація фінансових потоків (вхідний, вихідний); 2) оцінка ймовірності збільшення обсягів фінансових ресурсів; 3) оцінка результатів руху потоку (внутрішній рух, зовнішній рух); 4) оцінка постійності/випадковості руху потоку; 5) оцінка періодичності руху потоку; 6) оцінка функціонального спрямування потоку (операційна, інвестиційна, фінансова діяльність); 7) оцінка форм вираження фінансових ресурсів (грошова, товарна, інша форми) [10].

Таблиця 1

Методи та інструменти управління операціями організованої взаємодії суб'єктів фінансового забезпечення

Методи	Інструменти	Операції організованої взаємодії
Самофінансування	Виручка від реалізації	Внутрішній розподіл ресурсів фінансування
Кредитування	Аграрні розписки Банківський кредит Кредиторська заборгованість Кредити кредитних спілок Кредити кооперативних банків	Вивчення умов
Страхування	Страхові відшкодування	Вибір суб'єкта
Державне фінансування	Програми здешевлення відсоткових ставок за кредитами Програми відшкодування страхових тарифів Відшкодування за екологічними програмами Компенсації за лізинговими операціями Пільги з оподаткування	Розробка плану участі з деталізацією внутрішньогосподарських операцій руху фінансів
Інвестування	Емісія цінних паперів, вихід на фінансові ринки	

Джерело: складено на основі [8].

Як видно з табл. 1, операції організованої взаємодії за всіма методами за своєю сутністю є управлінськими й можуть виконуватися за допомогою механізму управління. Ці операції відображаються у внутрішній документації підприємства, що використовується для розробки фінансової стратегії та організаційно-економічних заходів її реалізації.

Інтеграція технологій фінансового забезпечення сільськогосподарських підприємств є прогресивним інструментом управління фінансовими потоками суб'єктів підприємництва на сільських територіях. До основних форм такої інтеграції відносять групування фінансових потоків інтеграційних аграрних формувань, кооперацію, фінансову логістику та перспективну форму – локальну територіальну фінансову інтеграцію.

Головна ідея управління фінансовими потоками інтеграційних аграрних формувань полягає в збалансованому обігу фінансових потоків. Визначення напрямку руху фінансових потоків та своєчасне при-

Механізм фінансової логістики використовується з метою забезпечення фінансової прибутковості сільськогосподарських підприємств та збільшення їх ринкової вартості. Логістизація управління фінансовими потоками на підприємстві має характер безперервного процесу через реалізацію головних методів логістичного менеджменту, які можна згрупувати за відповідними взаємопов'язаними функціями: планування, організація, мотивація, контроль і координація. Досягнення високого ступеня логістизації управління фінансовими потоками сільськогосподарських підприємств забезпечується менеджментом фінансової логістики, до основних методів якого належать: планування, організація фінансово-логістичних процесів підприємства, логістична мотивація, логістичний контроль, логістична координація [11, с. 55]. Механізм фінансової логістики використовується з метою забезпечення фінансової прибутковості сільськогосподарських підприємств і збільшення їх ринкової вартості.

Перевагою використання механізму кооперації з метою посилення фінансового забезпечення сільськогосподарських підприємств вбачається те, що кооперація є найбільш прийнятною формою локальних об'єднань підприємців на сільських територіях. Інтеграторами управління виступають сільськогосподарські товаровиробники, а між кооперативом і його членами господарські відносини будуються на засадах партнерства; більшість державних програм підтримки агробізнесу, сільського господарства зорієнтовано саме на кооперативи.

У 2019 р. Уряд продовжує фокусуватися на підтримці розвитку фермерських господарств і сільськогосподарської кооперації. Так, державна фінансова підтримка фермерства збережена та вдосконалена за основними минулорічними напрямками, а також доповнена новими. Для фермерів та кооперативів передбачено: компенсація вартості дорадчих послуг (90%), компенсація вартості насіння сільськогосподарських рослин вітчизняного виробництва (80%), компенсація кооперативам вартості придбаного вітчизняного обладнання (70%), компенсація вартості придбаної сільськогосподарської техніки та обладнання вітчизняного виробництва (40%), а також здешевлення кредитів, бюджетна субсидія на 1 гектар новоствореним фермерським господарствам і бюджетна субсидія на 1 члена новоствореного фермерського господарства [12].

Використання механізму кооперації забезпечує організаційно-економічну взаємодію суб'єктів аграрного й неаграрного підприємництва на сільських територіях, керівництва об'єднаних територіальних громад, що розширює можливості фінансового забезпечення сільськогосподарських підприємств завдяки їх участі у спільних проектах і програмах місцевого розвитку та співучасті в міжнародних донорських проектах підтримки децентралізації, просторового розвитку тощо. Такі аспекти свідчать про існування передумов розвитку інноваційного механізму фінансового забезпечення сільськогосподарських підприємств – локальної територіальної фінансової інтеграції.

Закордонний досвід фінансової кооперації фермерських господарств доводить актуальність інтеграторів-консультантів та залучання представників вищих навчальних закладів до фінансового консультування. Найбільш розповсюдженою формою консультування в цьому сенсі вбачається фінансове дорадництво, локальний фінансовий сервіс, фінансові кооперативи, діджиталізація фінансових послуг і провайдинг фінансової освіти в сільській місцевості [7].

Особливістю локальної територіальної фінансової інтеграції є можливість організації системи фінансових потоків та їх спрямування на підтримку різних локальних територіальних агентів, що сприятиме розвитку як суб'єктів підприємництва, так і сільського соціуму. Означені аспекти мають прояв

у формуванні мети фінансового забезпечення сільського розвитку, якою є формування ефективної економічної системи, екологічної безпеки та гідних соціально-побутових умов на селі.

Внутрішній економічний потенціал сільських територій є ключовим у формуванні системи фінансового забезпечення сільського розвитку, проте зовнішні джерела, у тому числі кошти централізованих грошових фондів, є локомотивом, здатним пришвидшити даний процес. Оцінка стану бюджетного фінансування сільського розвитку свідчить про значні прогалини в зазначеному напрямі, які пов'язані з відсутністю системного та комплексного характеру бюджетної підтримки; недостатньою прозорістю процесів отримання та використання коштів, низьким рівнем взаємозв'язку державних органів з аграріями, кінцевими споживачами фінансових ресурсів, недостатнім контролем за використанням бюджетних коштів тощо [13, с. 48].

Перспективи фінансового забезпечення сільського розвитку пов'язані із вирішенням таких завдань: здатність територіальних громад здійснювати оцінку та ефективно використовувати власні фінансові можливості для економічного й соціально-екологічного поступу; пошук альтернативних джерел фінансування; прозорість процесів отримання та використання бюджетних коштів; налагодження взаємозв'язку державних органів з аграріями, кінцевими споживачами фінансових ресурсів; посилення контролю за використанням бюджетних коштів; спроможність залучати бізнесові структури для вирішення нагальних економічних та соціально-екологічних проблем на селі тощо [13, с. 44].

Роль координаційної складової в управлінні фінансовим забезпеченням підприємств полягає у формуванні та використанні управлінського механізму, до пріоритетних функцій якого належить фінансове планування (підтримується функціями планування доходів та планування витрат) та фінансовий контроль (підтримується функціями фінансового стимулювання планування, моніторингу індикаторів). Використання цих функцій має прояв у процесі розробки та реалізації фінансової стратегії.

Фінансова стратегія забезпечує акумулювання власних коштів та раціональне формування позиченого капіталу з метою ефективного їх використання в господарській діяльності підприємства. Для вибору адекватної умовам підприємства фінансової стратегії слід відштовхуватися від цілі підприємства. Успішні підприємства ставлять за ціль досягнення максимального доходу, високої рентабельності, виконання соціальних програм, утримання досягнутих та розширення і зміцнення ринкових позицій та ін. Деякі підприємства в силу обставин (відсутність ресурсів, ресурси низької якості, несприятливий зовнішній вплив та ін.) за основну ціль приймають умови виживання, стабілізації чи оздоровлення.

Процедуру вибору фінансової стратегії підприємства слід здійснювати у три етапи:

- ✦ *1 етап* – детальний аналіз фінансового стану підприємства з оцінкою його ліквідності, платоспроможності, ефективності використання фінансових ресурсів. Такий аналіз поглиблюється SWOT-аналізом з метою виявлення переваг і недоліків діючої системи управління;
- ✦ *2 етап* – імітування можливого розвитку ситуації (подальшого перебігу подій) з оцінкою імовірного ризику втрат. На цьому етапі доцільними є екстраполяція, прогнозування, імітаційне моделювання;
- ✦ *3 етап* – вибір оптимальної стратегії та розробка детального плану її втілення [5, с. 48].

Реалізація фінансової стратегії потребує формування адекватного умовам підприємства механізму із урахуванням можливості використання альтернативних методів і форм фінансового забезпечення, органічного поєднання джерел фінансування, переорієнтації сільськогосподарських підприємств на ринкові форми фінансування (банківське кредитування, вексельне фінансування, аграрні розписки, лізинг, державне фінансування, зовнішні запозичення тощо).

Організація інтегрованих технологій фінансового забезпечення сільськогосподарських підприємств (групування фінансових потоків, аграрних формувань, фінансової логістики, кооперації та територіальної фінансової інтеграції) потребує професійної координації та достатнього рівня знань, навичок та вмінь учасників щодо управління фінансовими потоками. Використання сучасних інструментів фінансового управління керівниками сільськогосподарських підприємств підвищить ступінь раціональності управління потоками фінансових ресурсів та зумовить формування передумов просторової інтеграції локальних фінансових потоків.

Інтеграція технологій фінансового забезпечення сільськогосподарських підприємств є прогресивним інструментом управління фінансовими потоками суб'єктів підприємництва на сільських територіях. До основних форм такої інтеграції відносять групування фінансових потоків інтеграційних аграрних формувань, кооперацію, фінансову логістику та перспективну форму – локальну територіальну фінансову інтеграцію.

ВИСНОВКИ

1. Високий ступінь ризику в діяльності сільськогосподарських підприємств, фермерських господарств та інших суб'єктів агробізнесу зумовлює необхідність пошуку ефективних способів їх фінансового забезпечення, до основних проблем якого наразі належать: нестача коштів для самофінансування; не-

розвинені системи кредитного та фінансового забезпечення; неузгоджене в часі фінансування державних і галузевих програм підтримки; низький рівень участі локальних суб'єктів агробізнесу в проектах, грантових програмах підтримки аграрного сектора.

2. Розгляд фінансового забезпечення сільськогосподарських підприємств як об'єкта управління розширює межі методологічного обґрунтування його сутності – від організації фінансових потоків підприємства за певними правилами і напрямками – до дій апарату управління зі створення системи координації руху фінансових ресурсів з метою здійснення впливу на економічний стан підприємства.

3. Необхідність використання сучасних інструментів фінансового менеджменту в управлінні розвитком сільськогосподарських підприємств зумовлене взаємодією внутрішніх і зовнішніх суб'єктів, у результаті якої здійснюється конкретизація методів організації фінансового забезпечення (самофінансування, кредитування, державне фінансування, страхування, інвестування).

4. Основними детермінантами формування ефективних механізмів управління фінансовим забезпеченням сільськогосподарських підприємств є групування фінансових потоків інтеграційних аграрних формувань, кооперація, фінансова логістика та локальна територіальна фінансова інтеграція. Це дозволить визначати напрямки руху фінансових потоків, своєчасно приймати управлінські рішення щодо їх розміру, швидкості та терміну дії.

5. Роль координаційної складової в управлінні фінансовим забезпеченням підприємств полягає у формуванні та використанні управлінського механізму, до пріоритетних функцій якого належить фінансове планування (підтримується функціями планування доходів та планування витрат) і фінансовий контроль (підтримується функціями фінансового стимулювання планування, моніторингу індикаторів). Використання цих функцій має прояв у процесі розробки та реалізації фінансової стратегії, яка забезпечує акумулювання власних коштів та раціональне формування позиченого капіталу з метою ефективного їх використання в господарській діяльності сільськогосподарського підприємства. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Гуцалюк О. М., Коцюрба О. Ю. Теоретичні підходи до визначення сутності фінансового забезпечення діяльності підприємств ЖКГ. *Бізнес Інформ*. 2015. № 3. С. 141–149.
2. Анастасова К. А. Механізм фінансового забезпечення розвитку аграрних підприємств. Молодий вчений. 2017. № 1.1. С. 1–5. URL: <http://elar.tsatu.edu.ua/bitstream/123456789/1244/1/Анастасова.pdf>
3. Трусова Н. В., Анастасова К. А. Механізм дії фінансового потенціалу в господарській діяльності аграрних підприємств. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки»*. 2016. Вып. 21. Ч. 1. С. 137–141.

URI: <http://elar.tsatu.edu.ua/bitstream/123456789/4317/1/12.pdf>

4. Вдовенко Л. О., Черненко О. С. Фінансова безпека суб'єктів підприємництва в аграрній сфері: монографія. Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2017. 252 с.

5. Фінансова політика в аграрному секторі економіки: стан та перспективи: монографія / І. В. Абрамова, О. М. Віленчук, Д. І. Дема та ін.; за ред. проф. Д. І. Деми. Житомир: ЖНАЕУ, 2015. 364 с.

6. Смоленюк Р. П. Орієнтири фінансового регулювання сільського господарства. *Інноваційна економіка*. 2013. № 3. С. 245–250.

7. Agriculture Finance & Agriculture Insurance. February 2, 2018. URI: <http://www.worldbank.org/en/topic/financialsector/brief/agriculture-finance>

8. Худолій Л. М. Методи та інструменти фінансового забезпечення аграрного бізнесу України. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія «Економіка, аграрний менеджмент, бізнес»*. 2014. Вип. 200 (3). С. 9–14.

9. Гудзь О. Є. Забезпечення сільськогосподарських підприємств фінансовими ресурсами в період змін та стабілізації. *Економіка АПК*. 2007. № 3. С. 46–53.

10. Зеліско І. М. Управління фінансовими потоками інтеграційних аграрних формувань. *Ефективна економіка*. 2012. № 6. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1206>

11. Говорушко Т. А., Обушина Н. І., Собко Н. В. Особливості управління системою фінансової логістики підприємства в ринковому середовищі. *Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України*. 2013. № 2. С. 53–61.

12. У 2019 році передбачено 7 напрямів фінансової підтримки спеціально для фермерів та кооперативів, – Віктор Шеремета. URL: <http://minagro.gov.ua/node/26931>

13. Абрамова І. В. Стан та перспективи фінансового забезпечення сільського розвитку. *Наукові горизонти*. 2018. № 5. С. 44–51.

REFERENCES

"Agriculture Finance & Agriculture Insurance". February 2, 2018. <http://www.worldbank.org/en/topic/financialsector/brief/agriculture-finance>

Abramova, I. V. "Stan ta perspektyvy finansovoho zabezpechennia silskoho rozvytku" [Status and prospects of financial support of rural development]. *Naukovi horyzonty*, no. 5 (2018): 44-51.

Abramova, I. V. et al. *Finansova polityka v ahrarnomu sektori ekonomiky: stan ta perspektyvy* [Financial policy in the agrarian sector of economy: state and prospects]. Zhytomyr: ZhNAEU, 2015.

Anastasova, K. A. "Mekhanizm finansovoho zabezpechennia rozvytku ahrarnykh pidpriemstv" [Mechanism of financial support for the development of agrarian enterprises]. *Molodyi vchenyi*. 2017. <http://elar.tsatu.edu.ua/bitstream/123456789/1244/1/Анастасова.pdf>

Hovorushko, T. A., Obushyna, N. I., and Sobko, N. V. "Osoblyvosti upravlinnia systemoiu finansovoi lohistyky pidpriemstva v rynkovomu seredovyshchi" [Features of management of the system of financial logistics of the enterprise in the market environment]. *Zbirnyk naukovykh prats Natsionalnoho universytetu derzhavnoi podatkovoi sluzhby Ukrainy*, no. 2 (2013): 53-61.

Hudz, O. Ye. "Zabezpechennia silskohospodarskykh pidpriemstv finansovymi resursamy v period zmin ta stabilizatsii" [Provision of agricultural enterprises with financial resources during the period of change and stabilization]. *Ekonomika APK*, no. 3 (2007): 46-53.

Hutsaliuk, O. M., and Kotsiurba, O. Yu. "Teoretychni pidkhody do vyznachennia sutnosti finansovoho zabezpechennia diialnosti pidpriemstv ZhKH" [Theoretical approaches to the definition of the essence of financial provision of housing and communal enterprises]. *Biznes Inform*, no. 3 (2015): 141-149.

Khudolii, L. M. "Metody ta instrumenty finansovoho zabezpechennia ahrarnoho biznesu Ukrainy" [Methods and tools of financial support of agrarian business of Ukraine]. *Naukovyi visnyk Natsionalnoho universytetu bioresursiv i pryrodokorystuvannia Ukrainy. Seriiia «Ekonomika, ahrarnyi menedzhment, biznes»*, no. 200 (3) (2014): 9-14.

Smoleniuk, R. P. "Oriientyry finansovoho rehuliuвання silskoho hospodarstva" [Landmarks for financial regulation of agriculture]. *Innovatsiina ekonomika*, no. 3 (2013): 245-250.

Trusova, N. V., and Anastasova, K. A. "Mekhanizm dii finansovoho potentsialu v hospodarskii diialnosti ahrarnykh pidpriemstv" [Mechanism of action of financial potential in the economic activity of agrarian enterprises]. *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu. Seriiia «Ekonomichni nauky»*. 2016. <http://elar.tsatu.edu.ua/bitstream/123456789/4317/1/12.pdf>

"U 2019 rotsi peredbacheno 7 napriamiv finansovoi pidtrymky spetsialno dlia fermeriv ta kooperatyviv, - Viktor Sheremeta" [In 2019, there are 7 areas of financial support specifically for farmers and cooperatives – Viktor Sheremeta]. <http://minagro.gov.ua/node/26931>

Vdovenko, L. O., and Chernenko, O. S. *Finansova bezpeka subiektiv pidpriemnytstva v ahrarnii sferi* [Financial security of subjects of entrepreneurship in the agrarian sector]. Vinnytsia: TOV «Nilan-LTD», 2017.

Zelisko, I. M. "Upravlinnia finansovymi potokamy intehratsiinykh ahrarnykh formuvan" [Management of financial flows of integration agrarian formations]. *Efektivna ekonomika*. 2012. <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1206>